

„Danstereu“

et halvgenetlig Nøds- og Oplysningssblad for det danske Folk i Amerika

udgivet af DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

„Danstereu“ udkommer Tirsdag og Fredag Hver 2. Uge.

De forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00

Bestilling, Betaling, Adressforandring og andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Neb.

Redaktør: A. W. Andersen.

Alle Brevbreve til „Danstereu“'s Redaktion, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret: A. W. Andersen, Blair, Neb.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertisement Rates made known upon application.

I Tilfælde af Uregelmæssigheder ved Modtagelsen bedes man skrive til det nærliggende Postkontor. Skulde det ikke gjælde, bedes man henvende sig til „Danstereu“'s Kontor.

Naar Redaktionen henvender sig til Folk, der overlever i Bladet, enten for at købe dem eller for at faa Oplysning om det overlevede, bedes De altid omtale, at De faa Adressen i dette Blad. Det vil være til Gavn for alle.

Wm. J. Bryan mener lige saa vel som Præsident Taft, at det var Annetionslovgivningen, der var Skyld i Reciprocitytraktatens Nederlag i Canada, og han giver Speaker Champ Clark Skylden for Spørgsrikt. Hans Udtalelser blev benyttet af Traktatens Modstandere paa den anden Side af Grænsen.

Den forenede norske kirkes teologiske Seminar begyndte det nye Skoleaar den 25. Sept. Prof. Weiswig holdt en Tale om „The Christian Ministry“ og mindede de teologiske Studenter om at sætte deres Ideal højt. Dr. Schmidt holdt en kort Tale, hvori han mindede om, at Dr. Westman og han nu begyndte deres 25. Aar af Samarbejde ved Præsteskolen. Seminariet har nu over 80 Studenter, og omtrent Halvdelen af disse er ny.

Striksebereren skal i England gribe om sig selv blandt Skolebørnene. De store Vær i Landet marcherer Skolebørnene i Skoletiden igennem Gaderne i store Optog. Det er Skoletvangen, den lange Skoletid, Gjemmelketter og Lærernes Brug af Spanstrøret, de protesterer imod. Striksebereren begyndte i Liverpool, men har spredt sig til London, Manchester og andre større Vær. I London har man ved en Skole maattet paafalde Politiets Hjælp.

Realistisk Litteratur.

Det er en bekendt Sag, at den nyere Tids Litteratur har gaaet stærkt i realistisk Retning. Og det synes, som Prof. Carl Larén, der nu snart kan ventes her til Amerika, er Realist af en særegen Type.

Han har skildret Krigen gennem Brev fra og til dem, der var med i Krigen, og han er færdig med at skildre Nødsforholdet gennem Brev fra og til Nødslydere.

Vi har ikke i Sinds at bedømme eller kritiserer Manden paa Forhaand; men et Ord om realistisk Litteratur ved denne Lejlighed turde være paa sin Plads.

Realismen i og for sig tilsaaler os, — vi holder langt mere af at have med Realitet, Virkelighed, at gøre end med Fantasi; Livet er Virkelighed.

Men hvilken Mangfoldighed af Virkeligheder bestaar Livet ikke af. Blandt Livets Virkeligheder møder vi baade godt og ondt, baade smukt og grimt, baade stort og smaa.

Naar en Forfatter altsaa skal være realistisk, skildre det virkelige Liv, som han forefinder det, saa — ja, saa møder han altsaa det, som han ikke kan skildre; han møder det grimme i Sprog og i Sæder, som han maa gaa forbi og lade ligge.

Altsaa — fra den Side set bliver det svært om ikke umuligt at være Realist.

Og saa i modsat Retning: Re-

ligion, Mennefters Gudsforhold, Kristendommen og dens Livsforhold er Realiteter — saa virkelige som noget, man møder i Livet.

Hvis altsaa den realistiske Forfatter skal svare til sit Navn, saa maa han ogsaa tage denne Virkelighed med i Betragtning.

Den kristne Kirke er en saa værdig Virkelighed, at intet andet kan stilles ved Siden af den.

Mægtige Verdenskriger er opkomne og junkne i Grus, men Kristi Rige bestaar og gaar stadig fremad — uafbrudt.

Filosofiske Systemer er kommet i Mode og gaaet af Mode igen, men Kristendommens Tro og Livsforhold bliver bestandig de samme.

Den kristne Kirke har en saa værdig Virkelighed, Realitet, at den uagtet den begyndte med en forskjælet Serre og tolv simple Mennefter som Apostle, har den givet Verden, saa langt den er kommen, en Civilisation, som den ikke før kendte.

De kristne Livsforhold er i Dag den civiliserede Verdens moralske Standard, Tibudsloven er den civiliserede Verdens Grundlov.

Det er saaledes umuligt i vor Tid at være realistisk Forfatter og svare til Navnet uden at tage Kristendommen med i Betragtning.

Saa en anden Tanke. Det er umuligt for en Forfatter at se sig omgivet af Livets Virkeligheds mangfoldige Forfælgelse uden at bømme — vælge.

Han kan ikke agte alt lige eller lige godt af den simple Grund, at det er det ikke — Forfælgelsen er ogsaa en Realitet.

Forfatteren er altsaa tvungen til at vælge den Virkelighed, han vil skildre.

Derfor beror til hvende og jidit Betragtningen af den realistiske Forfatters Produkt paa hans Dom, hans Valg, hans Smag.

Det vil med andre Ord lige — Betragtningen af Realitets Produkt beror paa Realiteten i ham selv.

Thi det er da ikke Sagen at faa en hel Del af Livets forskellige Virkeligheder skildret og saa læse det for Underholdning blot.

Livets Virkelighed er Forbilleder for den unge opvoksende Slægt, og det gælder da for den om at lade sig influere af de bedste Forbilleder.

Men Forfatteren regner vi blandt Slægtens fornemste Opdragere, og vi venter, at de som modne Mænd og Kvinder skal vælge saaledes, at den unge Slægt ved at læse deres Produkter kan paavirket i god Retning, virkelig læstes og hjælpes fremad i god Retning.

Sluttelig — lad os kun faa en hel Del af realistisk Litteratur (og Foredrag), men af de Realiteter, der kan gavne Mennefter for Tid og Ewighed.

Lad os faa Skildringer af Mænd og Kvinder, der har levet deres Jordeliv saaledes, at det er værdt at efterligne.

Al den Slags Realisme har vi meget i vort Fædrelands ældre Litteratur.

Gammelt nyt.

„Hvis et Symbols Forfatter, hvis en Kirkens Lærer, ja, ethvert Mennefte, saavidt han for sig selv indrømtes skal tilstaa sin Overbevisning om disse Seters guddommelige Aabenbarelse, spurte jeg selv: tiltror du dig vel i Hjertelighedens Række, med Afkalb paa alt, der er dig helligt og dyrebart, at bekræfte disse Seters Sandhed? — saa maatte jeg have et meget uforbeholdeligt Begreb om den menneskelige (til det gode dog i det mindste) ikke helt udelukkende Natur, for ikke at kunne forudsæ, at endog den modigste Trosskærer maatte bære herved.

Anmærkning: Den samme Mand, som er saa dristig at turde sige: „Svo, der ikke tror paa denne eller hin Lære som en dyrebart Sandhed, han er for dømt!“ maa dog ogsaa kunne sige: hvis det, jeg her fortæller jer, ikke er sandt, saa vil jeg være for dømt!“ (Kant: Die Religion etc. Side 206.)

Det vaagne Sind kan lære noget af enhver Bog, lære noget godt selv af en daarlig Bog. Ovenanserte

Citat er, som man ser, taget af et Skrift, hvis Forfatters hele Tendens vistnok langtfra kan betegnes som kristelig opbyggende, men som paa den anden Side i en forstand maa siges at egne sig ypperligt som Bærn og Stærp mod blot ydre, derfor hykkelf, Kristendomspositur — der fremtræder hos den Race, man kan kalde Kirkens udenbords Paaagerer. Enhver, der er fortrolig med Hærsker og Sejlads, være sig i større eller mindre Stil, ved fuld Besked om, at med disse Mellemrum maa Skibet strabes udbendig, fordi der efterhaands samler sig Klæbende — „barnacles“ — paa Skroget, som naturligvis aldrig gør Gavn for Jart og Manøvrering, men stadig er en Hæmsko, Hindring. Na, der er endog visse Arter af Slige Dyr, som har Vaaben til at kunne bore sig igennem Træstubs Planter og saaledes gøre Skuden læf — med ubære Redeværdigheder til Følge.

Saaledes just med Kirken. Kirken betegnes jo i Billedsproget ofte som et Skib paa Rejse. Og at en Sværm af Slige Paaagerer, der slimer sig fast paa Kirkeskibet (og jo saaledes paa en Maade er med paa Rejsten), kan være til næsten ubodelig Skade, er indlysende.

Jeg tror, at Kant — han var af kofst Herkomst, skønt Tysker af Fødsel og Uddannelse, og det, der betegnes ved det engelske „Gant“ (Synker) havde i ham en uforlignelig Fjende — har været brugt og kan bruges som intellektuel Skraedeknis, der befrier Kirkeskibet for enhver Del udenbords Paaahæng.

Saaledes med anførte Paaahæng. Hvad Forfatteren nu end selv for, have haft i Mente — det er sikkert, at ethvert til Kirken hørende Mennefte kan have Nytte af at vandre disse Ords Brod mod sit eget Sjæleliv: Hvis den Tro, jeg bekræfter mig til, det Guds Ord, jeg bygger paa, den Grundbold, der bærer min Betragtning for Ewigheden, er falsk, saa vil jeg være for dømt. Indre er Skriftens Jde om Tro og Visshed ikke. Ved jeg, ved du, i den Grad, paa hvem vi trer? (2 Tim. 1, 12).

Det er en aabenlys Sag, at der i Kirkerne ud over Landene findes Maafer af Maafer-Kristne — tilslad mig denne Betegnelse — d. v. s. Mennefter, som egentlig ingen Overbevisning har hverken om evig Frelse eller evig Fortabelse, hverken om en Gud eller Djævels Tilværelse, men som alligevel udbortet slutter sig til Kirken, fordi det nu saadan er god Tone og da under alle Omstændigheder ingen Skade kan være til. Hvis I alle folk villet over for en Afgørelse som den Kant'ske, vilde de vist frivilligt betakke sig: Maafer er der en Gud, maafer ikke. Men Vorherre hører os fra at gaa ind paa et saa frygteligt afgørende Alternativ!

I Kant's Wheelers Religionshistorie hedder det: „If man could explain all things, there would be no need of a conception of God.“ — Dermed mener Forfatteren ligesom, at endnu er der visse Ting, vi ikke magter at forklare, men at den Dag dog engang vil komme, da alt er analyseret, da intet mere ligger tilhjulst for Videnskabens hvastelkif. Og da kan vi ganske rolig lade enhver „conception“ om Gud fare — for da trænger vi ikke mere til et saadant Væsen.

Den nyere Tendens — der dog blot er et Dufog paa en gamle Palsjepind — synes at slaa sig paa den Opvane at rolle ved Troen paa Zomfrusjdielen, hvori jo noget selsølgelig ligger, at hvis Josef var Zesu Fader, var Maria ikke Zomfru, da hun fødte det Barn, der skulde frelse Jofstene fra deres Synder. Men var Josef hans Fader, var han jo blot et Mennefte som vi og kunde umuligt være Verdens Frelser. Derimod maatte desuden den rent menneskelige Jofstefle opretholde, at et Mennefte uskjødt skulde lide ikke blot en andens Straf, men alle Slægters. Nu hedder det udtrykkeligt i Skriften, at Maria ikke vidste af nogen Mand (Luk. 1, 36), og at det var formædelt den Sjæletes Kraft, hun skulde blive Moder til det lille Zesubarn, der skulde blive stor og kaldes den Sjælestes Søn, og som skulde arbeide Davidskronen.

Se, det er mere, end menneskelig

Smusformuist kan „explain“. Thi her faar vi — som saa ofte — overfor Mytiet, og jeg begriber ikke, at, som det forleden stod at læse her i Bladet, Bisjop Martensen kan have sagt, at Kristendommen ikke faar og falder med Zomfrusjdielen. Efter hvad jeg kender, findes det ikke i hans Skrifter, og det synes utroligt, at han endog privat kan have udtalt sig saadan. Thi for det første ligger det nær at antage, at den, der tør sige det, i Virkeligheden selv tror, at Zesus var Jofstefes fædelige Søn; og dernæst er det dog aldeles indlysende, at Kristendommen, hvis Grunddogme dog vel er Kristi overnaturlige Menneftedøden, ved hvilken igen en evigværende og alle-omfattende Forjoning ene er betinget, netop maa falde sammen, hvis Skriftens klare Ord om Zomfrusjdielen forkastes. Jeg har engang hørt sige, at Gødet i sin Kommentar giver en spekulativ Fortolkning af dette Spørgsmaal, som nok falder noget i Smag med navnte Pøntulat.

Menneftet kan ikke forklare alting, derfor nødes det til at erkende en højere Kraft, en uforklarlig Mægt. Menneftet kan ikke „explain“ Guds Sønns Infarnation — er der saa ingen anden Udvej end at nægte den?

Der bør vist blive stadig stigende Brug for Kants Prøve, alt som Tiden skrider. Mod det sidste skal jo vanskelige Tider være at vente, og Kirken vil nok ikke have Naad til at gøre alt for mange „barnacles“ paa Skibet, hvis den som en Hælsed skal naa at fuldkomme Løbet og bevare Troen.

Som bekendt kalder Unitarierne, der ikke tror paa Zomfrusjdielen, sig ligesom Kristne, ja anser sig tilmed for de eneste rette Kristne. Men da Zesus for dem ikke er andet end et blot Mennefte, maa deres Jde med at falde sig Kristne vel højst kunne staa som Sidebyste til, at andre kalder sig Lutheranere, Grundtvigianere, etc.

Men det store Enten-Eller vil beständig tage til i Værdning: enten er Kristus det, han selv og hans Apostler og Disciple siger ham at være — eller ogsaa en lumpen Svindler.

Gud itaa sin Kirke bi under den Vantroens Kritiks Stormløb, der vil rolle ved vor Frelses Grund og vor Civilisations Basis!

Hvad Ret har vel Spottere og Fornægtere til at leve under sociale Forhold, der alene skulde Kristendommens ædle, dannende, bærende Livsmagt deres Opkomst!

Joh. Jørgensen har med Kraft og Klarhed vist, hvorledes Livet gestaltede sig, hvorledes al Moral raadnede væk der, hvor Zornufrelsigion, eller Mangel paa og Foragt for al Religion, dyrkedes i Renkult — i det gamle Rom. Da var, siger han, Menneftet et intelligent, vellystigt, blodstørtigt Dyr.

Saa den er Gudsøhedens rette hjem.

Brev fra Japan. Nr. 28.

Fra Campbell Whites Høder i Karajawa.

„Verdens Evangelisation i dette Slægtled.“

(Sammentrængt Referat af Gøvedtanterne i et Foredrag refereret af J. M. Th. Winther).

Der er to Theorier angaaende Evangeliet's Forvædelse for den hele Verden.

Den første er, at det kan udføres, akkurat, som Kirken finder det for godt og passende, og saaledes at den ikke skal enten overanstrengte sig eller gøre sig det for ubekvemt.

Den anden er, at Kirken burde naa til hvert eneste Mennefte, der lever, med Tilbudet om Frelse paa en eneste Sjæl, der behøvede at gaa ud af Verden i Uvidenhed om Frelseren.

at vente til et andet Slægtled med at høre om Frelseren.

Vanfælgeligheden og Fejlen er, at vi har set paa Marterne, ikke med kritisk Sjæne, og ikke for at se hvad han vilde og kunde; men vi har set med en efterladende, trægt og uldig Menigheds Sjæne, og set for kun at opdage det, som den i sin Magelighed kunde udrette.

Da Amerikas Forretningsmænd nu er ved at vaagne, er deres Spørgsmaal ikke: hvor meget eller hvor lidt kan vi slaa os til No med? hvor meget skal der til for at hindre Tilbagegang? men: hvor meget er der at gøre? hvor mange Kræfter fordres der for at hvert eneste Mennefte kunde faa en Lejlighed til at høre Evangeliet, inden det ribes bort af Døden?

I Forntingen forstod Missionærerne ikke dette Spørgsmaal; de varede, at der tiltrængtes en Familie mere her og et Par der, osv. Det er ikke Tanken, men derimod at faa Opgaven at se, som den i Virkeligheden er uden alle Hensyn til hvad vi anser for muligt eller ikke.

Naar vi ikke at vide, hvad vi skal stille efter, saa er der ingen Fare for at vi skal naa det.

Komiteer er bleven sendt ud til forskellige Marker for at undersøge Forholdene. Indien med omtrent 3000 Missionærer gjorde Regneskiftet op, saadan at man der tiltrængte fire Gange saa mange (Campbell's Regner — som altid i Amerika — Missionærhusiteterne med; det kan have sine skæve Sider, men saa faar man træste sig med, at det vilde være langt uretfærdigere ikke at tælle dem med.)

Sina naede det samme Resultat. Nu er vi i Japan, og efter hvad jeg kan se har I ikke mer end lige begyndt paa det store Arbejde her, og det forekommer mig aldeles haabsløst med den nuværende Styrke.

Hvor stor en Forsøgelse er paakrævet her? det skal være min Opgave at prøve paa at finde det ud i de paafølgende Forhandlinger.

Der er mange som spørger: nyter det noget at bede om flere Missionærer? vi har Gang efter Gang skrevet hjem to eller tre Familier og skønt vi har beviit, at de var absolut paafævede for at holde det begyndte Arbejde i Gang, saa har vi dog ikke faaet dem engang; er det da ikke aldeles haabsløst at bede om flere? hvorledes kan vi faa 400% Forsøgelse, naar det er umuligt at opnaa 5 a 10%?

Her gælder det, at tiltrænges der kun en 5 a 10% Forsøgelse, saa er alt jo i ret god Gænge; alt kan bedblive at gaa i den gamle Stenbrud; der er ingen Grund til at tage haardt fat.

Men bliver Krævet sat op til 100 a 400% Forsøgelse, saa tager det ikke lang Tid til at regne ud, at Sagen maa gribes an paa en ganske anden Maade end hidtil.

Tænk for dig selv derover.

I Sommeren 1886 var den bekendte, nu afdøde Professor Georg Sverdrup en Tur i Norge. Han skrev af og til til „Folketbladet“ om de Indtryk, han fik af sit Ophold der. Jeg vil her citere et ganske kort Uddrag af, hvad han skrev om en enkelt Ting.

Ser er det: „En bejnderlig og overordentlig farlig Udvælst paa det norske Følk er den mageløse Zver for at „studere“, som nu har betaget snart sagt alle unge Mennefter. Det var jo gammel Skik i Norge, at Embedsfolks Sønner skulde studere, nu er Bondegutter komne efter: snart vil alle „studere“. Hvor hæder det hen? Denne uforstandige Afky for legemligt Arbejde og den blinde Zver for boglige Kundskaber kan ikke ende anderledes end med ulgkelige Misforhold. En hel Del unge, velopførte Mennefter gaar og driver, fordi der ikke er Arbejde for dem. Med Hænderne kan de ikke arbejde, og anden Sykkelfættelse er der ikke nok af. Saa forfalder en hel Del til det rene Dagdrivert. Og for at faa Liden til at gaa er der nogle, som henfalder til Udvævelser, som bliver „rabiale“ og vil vende op og ned paa Verden. I det hele taget udgør de overflødige Stu-

denter en temmelig betænkelig Klasse.“

Forstaa nu endelig ikke dette derhen, at Sverdrup var imod, at Bønder sønner studerede. Nej, dette syntes han meget godt om; men hvad Sverdrup var imod, det var, at der var altfor mange den Gang, som studerede eller vilde studere for at naa frem til at blive mere eret og let op til blandt Arbejdsklassen og alle andre. Der behøvedes jo altid et tilstrækkeligt Antal af unge Mennefter til at studere; men bliver der for mange, der studerer, saa bliver det galt paa een Maade, og er der for faa, som studerer, saa bliver det galt paa en anden Maade.

Alle Mennefter behøver boglige Kundskaber, hvad deres Bering i Livet end skal være. At alle Børn kommer vel igennem 8. Grad i den amerikanske Børneskole og lærer tilstrækkeligt af vor kristelige Religion, dette er nødvendigt; men det er meget unødigt og endog meget skadeligt, naar omtrent alle vil studere.

A. J. Dahm.

Svorfor jeg forlod Bibelkritikken“.

Prof. J. J. Reeve. (Ved Oluf Olesen, Horsens).

I Denfigten med denne Afhandling er fortelligt at paavise Grundene til, at jeg antog visse af „den højere Kritik“'s Synspunkter, og efter senere Overvejelse igen opgav dem. Selsølgelig vil Aarlagerne til, at jeg forfattede dem, blive fremførte mere vidtløftigt end dem, der førte mig til at antage dem. Bladets tillader mig ikke at nævne Navne paa Perioner, Vøgere, Artikler og andet, der tilfammen frembragte dette Resultat. Jeg vil indskrænke mig til at skitser de særlige Processer, der fremkom ved min Væring med den kritiske Vevagelse.

Naar jeg kort skal omtale den Forandring af Synspunkt, vil jeg først behandle: Den højere Kritiks Forudsætninger. Disse Forudsætninger og Antagelser er det bestemte Element i hele Vevagelsen. Er de først underforstaaede, er det ikke vanskeligt at forstaa de højere Kritikers. Det er deres Filosofi eller Syn paa Verden, der er ansvarligt for alle deres Spekulationer og Teorier. Deres aandelige Stilling overfor Verden og dens Fremmen er den samme som deres Stilling overfor Bibelen og den Religion, der er aabenbaret deri. Disse Forudsætninger tilstaa mig stærkt. Da jeg ved at tilbringe en Tid ved et af de store amerikanske Universiteter kom i Væring med en af de ledende Mænd i dette Land, blev det kritiske Syn paa Bibelen fremstillet for mig paa en meget dygtig og tiltrækkende Maade. Skønt jeg en Tid gjorde Modstand, maatte jeg dog høre mig for den Kraft, hvormed Læren blev fremst, og for Universitetsatmosphæren i det hele taget. Kritikerne syntes at have Tingenes Logik paa deres Side. De Resultater, hvortil de var komne, syntes uundgaaelige. Men ved nærmere Overvejelse faa jeg, at hele Vevagelsen var Resultatet af Antagelse af Udviklingshypotesen. Mine Professorer havde antaget denne Hypotese og var fuldt overtydede om dens Berettigelse som en Arbejdshypotese. Saaledes kom jeg til at føle denne Hypoteses Kraft og til at antage den. Dette Syn paa Verden er underligt fortrolende og næsten tvingende. Synet af en Verden, der udvikler sig fra de laveste Typer og Trin opad gennem Dyr og Mennefter til et højere og bedre Mennefte, er fortrolende og næsten overbevædende. At der er et Gran Sandhed i alt dette, vil de fleste Tankere indrømme. Man kan næppe vægte sig ved at tro, at der gennem Liberne „løser en sig udviklende Plan“, at der er „een Gud, een Lov, et Element og et fjernt guddommeligt Maal, som hele Skabningen stiler imod“. Dette Syn paa Verden betog mig, saa jeg næsten blev som beruset deraf. I min Tankning skabte det mere Revolution end Evolution. Men en nærmere Overvejelse overtydede mig om, at den lille Sandhed deri hente